

SZŐLŐ-LEVÉL

A TOKAJI KUTATÓINTÉZET SZŐLÉSZETI ÉS BORÁSZATI
KUTATÓ NONPROFIT KFT. ELEKTRONIKUS FOLYÓIRATÁNAK
FEBRUÁR HAVI SZÁMA

FÁS BETEGSÉGEK LEVÉLTÜNETEI
ÉS A VALÓS FERTŐZÖTTség

HÁRSLEVELŰ KLÓNOK VIZSGÁLATA
A 2018-AS ÉVBEN

EZ TÖRTÉNT JANUÁRBAN

Bihari Zoltán

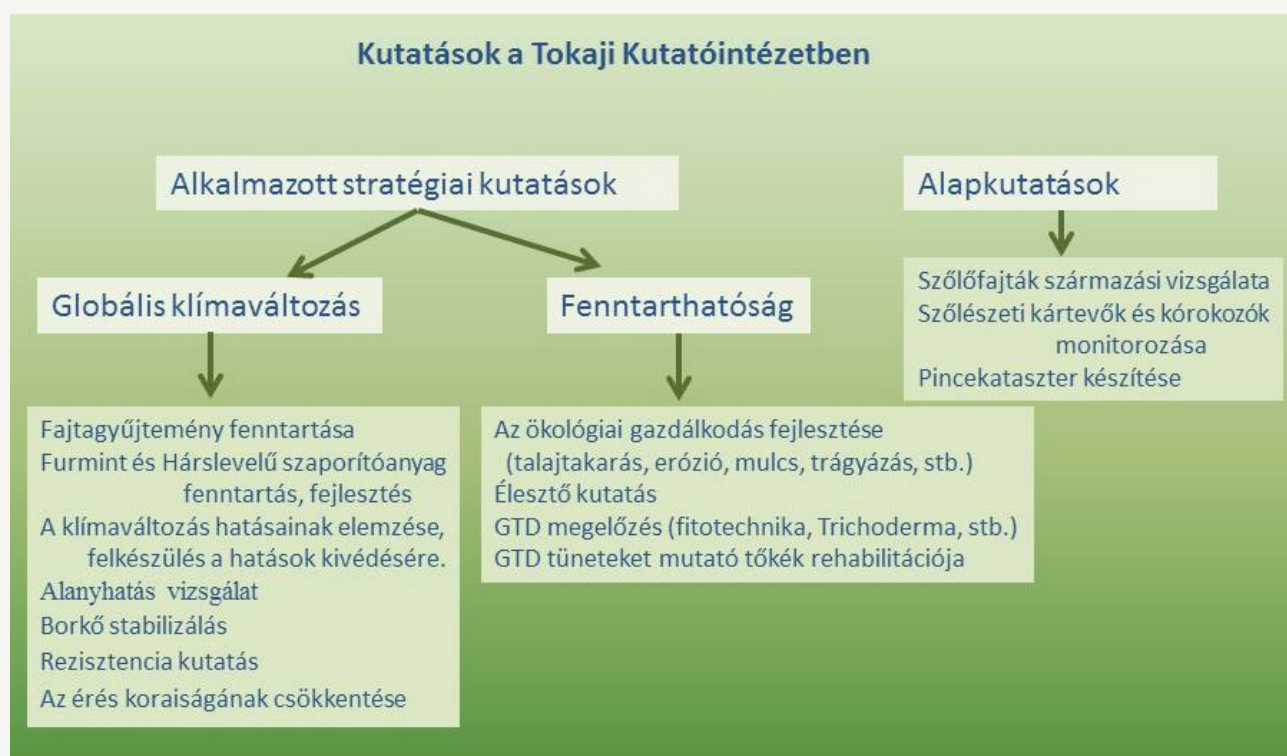
Az utóbbi években megszoktuk a kissé enyhébb teleket, így a januári tartós hóborítás, olykor a -10 alá is betekintő hőmérséklet szokatlannak tűnt, de hát így kellene ennek lenni! A szőlő szempontjából mindenképpen optimális volt az időjárás az első hónapban. Elmondható, hogy az előzetes vizsgálatok alapján jelentéktelen fagykárral számolhatunk.

Január 16-án a Tokaj Községi Infrastruktúra Nkft. bemutatta az elkészült bodrogkisfaludi szőlőfeldolgozó központot, ahol pezsgőkészítés is lesz. Ebből az alkalomból egy Champagne-ból érkezett szakértő részletes előadást is tartott a pezsgőkészítés részleteiről. A rendezvényen nagyon sokan megjelentek, ami mutatja az érdeklődést a közösségi feldolgozás iránt.

Úgy néz ki, hogy végre elérkezett a pillanat, és napokon belül megkezdődik a régi irodaház és feldolgozó bontása. Januárban utolsó feladatként még minden használható eszközt eltávolítottunk, és átadjuk az épületet a bontó brigádnak.

www.facebook.com/photo.php?fbid=1026814504181108&set=pcb.1026815890847636&type=3&theater

Elkészítettük a 2019-es év kutatási tervét. Az alapkutatások kivételével, valamennyi kutatási témát két stratégiai feladatunknak rendeltük alá. Az egyik a fenntarthatóság, a másik az alkalmazkodás a klímaváltozáshoz. Sok program van természetesen, ami hosszú távú, akár évtizedekig, vagy még tovább is folyamatos feladatot ad (ilyen a Fajtagyűjtemény fenntartása, a genetikai alapok megőrzése, a klón-szelekció és az alanyválasztás is), más kutatások gyorsabban megvalósíthatóak, hiszen pl. egy szer hatásossága gyakran egy év alatt is becsülhető, de vannak 2-3 év alatt megválaszolható kérdések is. Természetesen a fenntarthatóság szorosan összefügg a klímaváltozáshoz való alkalmazkodással, de munkánk végső célja, hogy a borvidéken élők anyagilag sikeresen, munkájukban megbecsülten dolgozhassanak, és még generációkon keresztül a borászat biztosítsa megélhetésüket.

A FÁS BETEGSÉGEK LEVÉLTÜNETEI ÉS A NÖVÉNY VALÓS FERTŐZÖTTSÉGE KÖZÖTTI KORRELÁCIÓ VIZSGÁLATA

Bihari Zoltán¹, Sándor Erzsébet²

¹ Tokaji Kutatóintézet Nonprofit Kft.

² Debreceni Egyetem, Élelmiszertudományi Intézet

Az ún. fás betegségek (eutypa dieback, esca decline = black measles, botryosphaeria dieback, stb.) a világ vezető szőlészeti növényvédelmi problémájává nőttek ki magukat. A betegségcsoportba tartozó tünet-együttesek nagyon hasonlóak, attól függetlenül, hogy különböző gombafajok vannak jelen. Ezek a kórokozó gombák a növény fás részeiben, a hajtásokban és a leveleken is okoznak elváltozásokat (Bertsch et al. 2013, Mugnai et al. 1999). Nyilván a levélen történő jellegzetes elváltozások a legszembetűnőbbek, és a legkönnyebben vizsgálhatóak, ezért nagyon sok tanulmány vizsgálta már monitoring jelleggel a szőlőleveleken megjelenő tüneteket (Lecomte et al. 2011, Bruez et al. 2013, Fussler et al. 2008, Li et al. 2017, stb.). Ezek a vizsgálatok elsősorban a környezeti hatások oldaláról közelítették meg a kérdést, hiszen az évente változó számban megjelenő és eltűnő tünetek nagy valószínűséggel reflektálnak a környezetben történt változásokra is (Kovács et al. 2017, Mugnai et al. 1999; Graniti et al. 2000). Azt azonban, hogy valójában milyen mértékű a fertőzés, vagyis a növények hány százaléka hordozza már a fertőzést, azt ilymódon nagy valószínűséggel alábecsüljük.

Kutatásunk során arra kerestük a választ, hogy a levéltünetek alapján milyen biztonság-

gal becsülhető egy ültetvény fertőzöttsége? ANYAG ÉS MÓDSZER

A kutatást Mádon, a Kővágó-dűlőben végeztük, egy Furmint és Hárslevelű ültetvényben, melynek területe 1,73 ha. Az ültetvény 1993-ban létesült. A területen gazdálkodó Grand Tokaj Zrt. a szemmel láthatóan nagy számú beteg tőke és hiányzó tőke miatt 2018.márciusában a terület felén (0,87 ha) kivágta a szőlőtőkékét. A művelet során először 20cm magasságban motoros fűrésszel történt a törzs elvágása. Ez lehetőséget biztosított, hogy nagyszámú tőke belső szöveteinek fertőzöttségét tanulmányozhassuk. 700 tőkehelyet (6 sorban) mértünk fel. Valamennyi tőke-csonkot lefotóztuk. Az esetleges tőkehiányokat is rögzítettük. A fotók alapján a vágási felületeken látható tünetek elemzése a Tokaji Kutatóintézetben történt meg. Négy, vizuálisan jól elkülöníthető csoportot határoztunk meg, részben Larignon és Dubos (1997) munkáját alapul véve, de azt módosítva.

Az ültetvény másik fele megmaradt, és a szokásos módon volt gondozva, majd szüretelve 2018-ban. Ezen a területen 2018.10.10-én a levéltüneteket vizsgáltuk. Hét sorban összesen 391 tőkehelyet mértünk fel.

EREDMÉNYEK

A látható tőke keresztmetszeti tünetek alapján 4 csoportba soroltuk a fertőzött tőkékét:

1. **Sötét elszíneződés:** Amőba-szerű söté-

tét folt a szár közepén (central necrosis). Korábbi kutatások főként *Phaeoacremonium aleophilum*, *Phaeomoniella chlamydospora* jelenlétét tudták ilyen tünetek esetében igazolni.

2. Fehér korhadás: fehér, puha állagú korhadás a tönk középső részén (White rot) a fehér puha részen: bazídiumos gombák, például *Fomitiporia*

punctata, párszor *Stereum hirsutum* okozzák. A barna szegélyben: (*P. aleophilum*, *P. chlamydospora*)

3. Gyűrűs elszíneződés: koncentrikusan elhelyezkedő sötét foltok és pöttyök a keresztmet-

szeten. A *Botryosphaeria* fajokhoz köthető elváltozás (Larignon, Mungai személyes közlés.

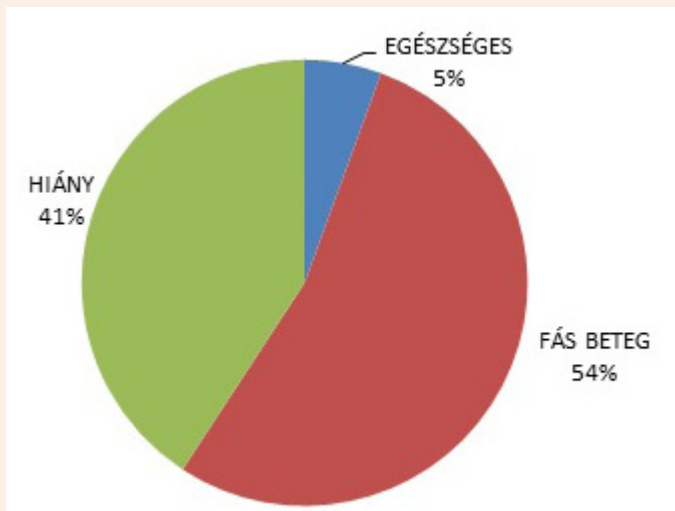
4. Szektorális elszíneződés: A fehér puha részen a fehér rothadás mindig bazídiomos gombák jelenlétére utal: pl. például *F. punctata*. A barna

szegélyben: (*P. aleophilum*, *P. chlamydospora*). A körcikk külső területén: *Eutypa lata*.

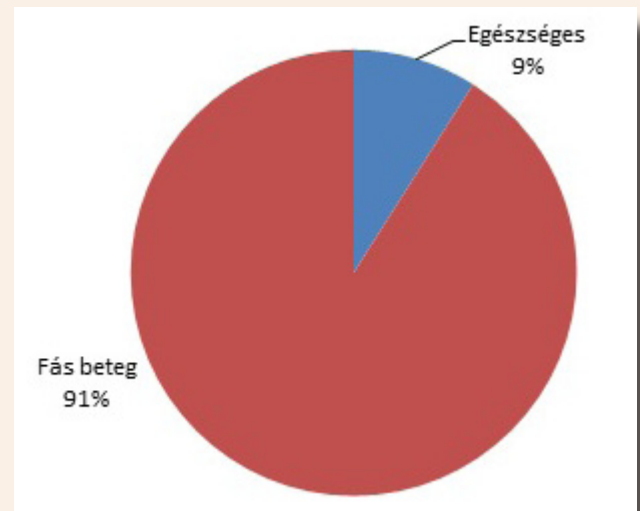

A fás részek vizsgálata során a felmért 700 tőkehelyen összesen 285 tőkehiányt rögzítettünk, ami azt jelenti, hogy a tőkék 40,6%-a hiányzott (1.ábra). A 700 tőkehelyen 54%-ban találtuk

meg a fás betegség nyomait. Amennyiben csak a még ténylegesen meglévő tünetes és tünetmentes tőkét vesszük figyelembe, a 414 tőke esetében a beteg tőkék aránya 90,5 % (2.ábra).

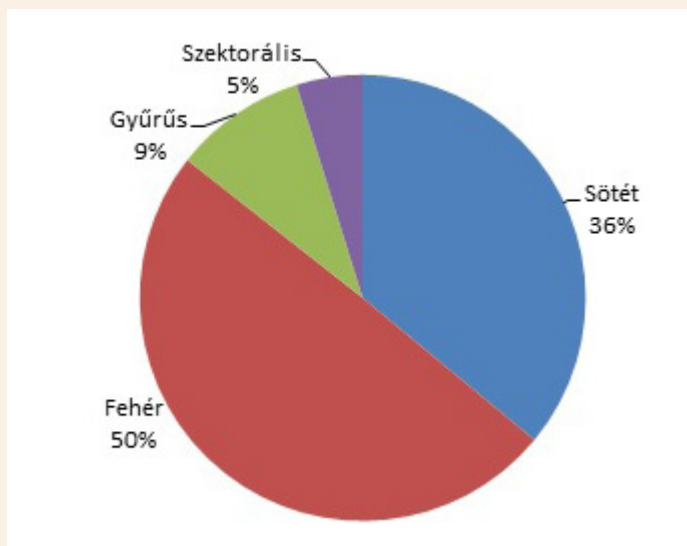
1.ábra A törzs keresztmetszet alapján felmért állomány megoszlása (2018. március)

2.ábra A ténylegesen meglévő tőkék egészségi állapota

Leggyakrabban a fehér korhadásos tüneteket lehetett megfigyelni, amit jellemzően elsötétített folt vett körül (3.ábra). Az irodalmi adatok alapján azt vártuk, hogy a fehér korhadást okozó

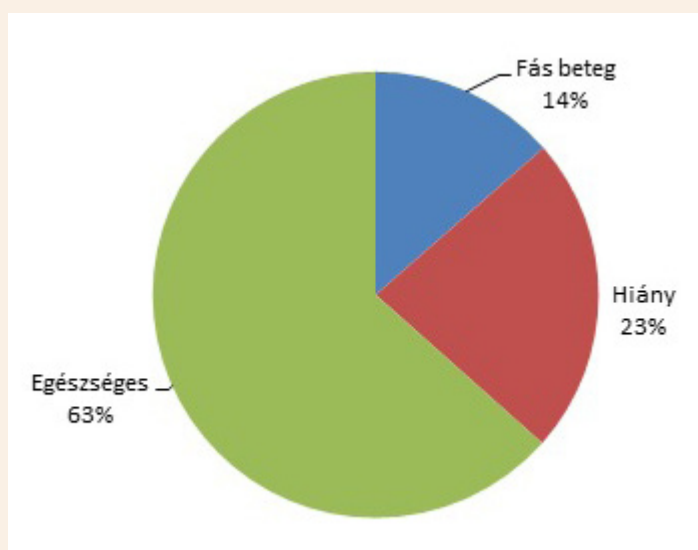
F. punctata és a barna elszíneződést okozó *P. aleophilum*, *P. chlamydospora* fordul elő leggyakrabban. Ezzel szemben a tenyésztéses vizsgálatok során Diaporthe fajokot tudtunk kimutatni.

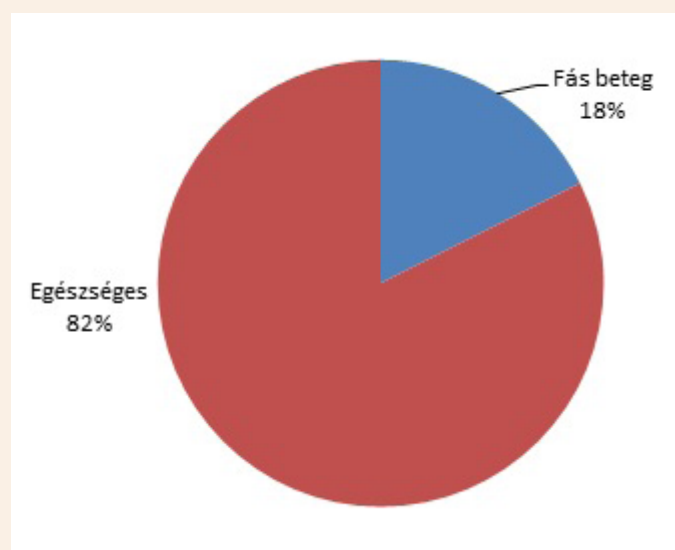
3.ábra A keresztmetszeten fás betegség tüneteket mutató tőkék megoszlása

A levéltüneti felmérést 2018.10.10.-én végeztük. Az ültetvényben 23% tőkehiányt és 14% beteg tőkét találtunk (4.ábra). A ténylege-

sen meglévő tőkét figyelembe véve (300 db), a levéltünetes tőkék aránya 17,6 % (5.ábra).

4.ábra A kontroll szőlőtőkék állapota a levéltünetek alapján

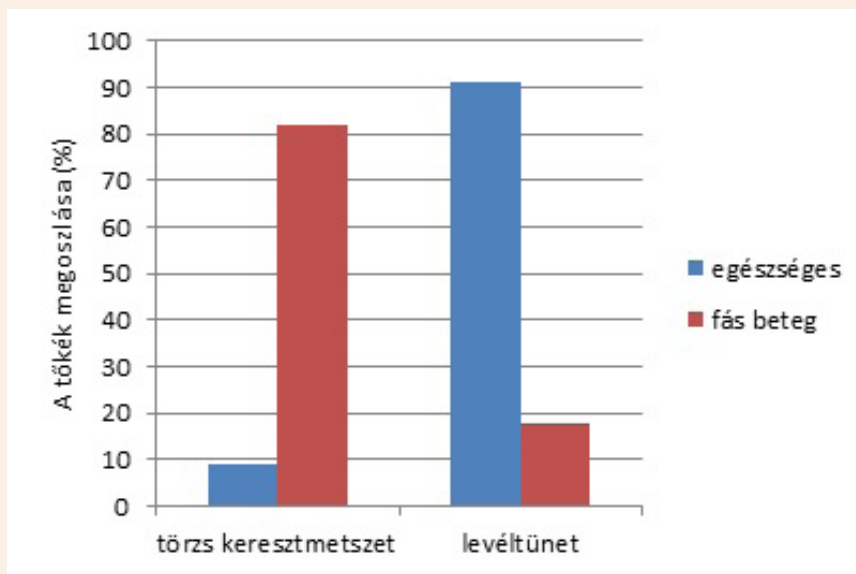

5.ábra A ténylegesen meglévő tőkék egészségi állapota

Feltéve hogy a Kővágó-dűlő mindkét felén hasonló a beteg tőkék aránya, akkor kijelenthető, hogy levéltünetek alapján a valósánál kisebb mértékű fertőzöttséget lehet kimutatni. Vagyis levéltünetek alapján a fás betegséget hordozó tőkék kb. 22%-a deríthető fel (6.ábra). Amennyiben elfogadjuk ezt a számot, akkor kijelenthetjük, hogy a levéltünetek alapján megállapí-

tott betegséget hordozó tőkék számának akár ötszöröse is lehet a ténylegesen beteg tőkék száma.

A különböző gombafajok az egészséges szőlőtőkében is megtelepsznek. Ezek aránya azonban idővel változik, sőt újabb fajok is megtelepednek. Ezeknek a változásoknak a hatására jelennek meg a levéltünetek (Bruez et al. 2014).

6.ábra Az egészséges és a beteg tőkék aránya a törzskeresztmetszet és a levéltünetek alapján

A vizsgálat végső konklúziója tehát, hogy a szőlőben végigsétálva vizuálisan észlelhető tünetek alapján nagyon alábecsülhető a valós fertőzöttség mértéke. Különösen figyelmeztető ez, mikor

az oltóvessző begyűjtése történik, hiszen ekkor a látszólag egészségesnek tűnő tőkéről könnyen szaporíthatunk beteg oltványokat, és az ezzel történő telepítés felgyorsítja a gombák terjedését.

IRODALOM

Bertsch, C., Ramírez-Suero, M., Magnin-Robert, M., Larignon, P., Chang, J., Abou-Mansour, E., Spagnolo, A., Clement, C., Fontaine, F. 2013. Grapevine trunk diseases: Complex and still poorly understood. *Plant Pathol.*, 62: 243-265.

Bruez, E., Lecomte, P., Grosman, J., Doublet, B., Bertsch, C., Fontaine, F., Ugaglia, A., Teissedre, P.-L., Da Costa, J.-P., Guerin-Dubra, L. 2013. Overview of grapevine trunk diseases in France in the 2000s. *Phytopathologia Mediterranea*, 52/2: 262-275.

- IBruez, E., Vallance, J., Gerbore, J., Lecomte, P., Da Costa, J-P., Guerin-Dubrana, L. 2014. Analyses of the Temporal Dynamics of Fungal Communities Colonizing the Healthy Wood Tissues of Esca Leaf-Symptomatic and Asymptomatic Vines. *PLoS ONE* 9/5: e95928. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0095928>
- Creaser, M., Wicks, T. 2001. Yearly variation in *Eutypa dieback* symptoms and the relationship to grapevine yield. *Aust. Grapegrow. Winemak.*, 452: 50–52.
- Dumot, V., Ménard, E., Courlit, Y., Ouvrie, M., Desache, F., Boursier, N., David, S., Dubos, B., Larignon, P. 2004. *Eutypa canker* in the Charentes region (France). Results of a 10-year study on Ugni blanc. *Phytoma*, 568: 4–7.
- Fussler, L., Kobes, N., Bertrand, F., Mauray, M., Grosman, J. Savary, S. 2008. A characterization of grapevine trunk diseases in France from data generated by the National Grapevine Wood Diseases Survey. *Phytopathology*, 98: 571–579.
- Graniti, A., Surico, G., Mugnai, L. 2000. Esca of grapevine: a disease complex or a complex of diseases? *Phytopathologia Mediterranea*, 39: 16-20.
- Kovács Cs., Balling P., Bihari Z., Nagy A., Sándor E. 2017. Soil and topology were the most important abiotic factors influencing GTDs incidence in the Tokaj Wine Region, Hungary. in: Abstracts of oral and poster presentations given at the 10th International Workshop on Grapevine Trunk Diseases, Reims, France, 4–7 July 2017. *Phytopathologia Mediterranea*, 1-76.
- Larignon, P. Dubos, B. 1997. Fungi associated with esca disease in grapevine. *European Journal of Plant Pathology*, 103: 147–157.
- Lecomte, P., Darrieutort, G., Laveau, C., Blancard, D., Louvet, G., Goutouly, J.-P., Rey, P., Guérin-Dubrana, L. 2011. Impact of biotic and abiotic factors on the development of esca decline disease. “Integrated Protection and Production in Viticulture” IOBC/wprs Bulletin, 67: 171–180.
- Lecomte, P., Darrieutort, G., Liminana, J.M., Comont, G., Muruamendiaraz, A., Legorburu, F.J., Choueiri, E., Jreijiri, F., El Amil, R., Fermaud, M. 2012. New insights into esca of grapevine: the development of foliar symptoms and their association with xylem discoloration. *Plant Disease*, 96: 924–934.
- Li, S., Bonneu, F., Chadoeuf, J., Picart, D., Gégout-Petit, A., Guérin-Dubrana, L. 2017. Spatial and Temporal Pattern Analyses of Esca Grapevine Disease in Vineyards in France. *Phytopathology*, 107/1: 59-69.
- Mugnai, L., Gniti, A., Surico, G. 1999. Esca (black measles) and brown wood-streaking: two old and elusive diseases of grapevines. *Plant. Dis.*, 83: 404-418.
- Sosnowski, M.R., Shtienberg, D., Creaser, M.L., Wicks, T.J., Lardner, R., Scott, E.S. 2007. The influence of climate on foliar symptoms of *eutypa dieback* in grapevines. *Phytopathology*, 97: 1284–1289.

HÁRSLEVELŰ KLÓNOK VIZSGÁLATA A 2018-AS ÉVBEN

Kneip Antal¹, Götz Máté²

¹ Tokaji Kutatóintézet Nonprofit Kft.

² Szent István Egyetem, Kertészettudományi Kar, Szőlészeti Tanszék

A Hárslevelű fajta legkorábbi névszerinti említése 1723-ból való (Bél 1730), de nyilvánvaló, persze, hogy jóval korábban jött létre a fajta. Véletlen kereszteződésnek köszönheti létét, a Furmint és egy jelenleg ismeretlen másik fajta utódaként. Alfajtaírt Németh Márton írta le Ampelográfiájában: a Nemes Hárslevelű hosszú, hengeres fürtű és jól termékenyül, a Fecskefarkú alfajta fürtje nagyon hosszú, laza, végén gyakran elágazik és rosszul termékenyül, a Rügös Hárslevelű fürtje kicsi, nagyon laza, gyakorlatilag értéktelen (Németh 1967). Termőterülete Tokaj-Hegyalján 1475 hektár volt 1999-ben, akkor a teljes szőlőterület 27%-án termesztették. Elterjedése csökkent az elmúlt két évtizedben, jelenleg, 2018-ban 1046 hektárral a Tokaji borvidék szőlőinek 18%-át foglalja el. (HNT)

A Hárslevelű fajta esetében a klónszelekció főbb szempontjai voltak a megfelelő termékenyülés, magas lényeredék, a szárazságtűrés fokozása mellett az alkalmasság a fajtajelleges, intenzív illatú és zamatú bor készítésére. Intézetünk elődjében szelektált klónok: T.111, T.112, T.114, T.311, T.318, T.1007, T.607 és T.1104, melyek közül legelterjedtebb a T.311. A korábbi vizsgálatok alapján a T.318, T.1007 és T.111 is kiemelkedett ízanyagtartalom szempontjából. Jelenleg államilag elismert klónjai a T.331, P.41, K.9 és T.1007, szaporításra ideiglenesen engedélyezett a P.41/117 és P.41/124 szubklón.

T.311 - a hengeres fürtű típusból szelektáltak Lengyel Béla és munkatársai. Az alapfajta-hoz képest többet terem, jobb a cukorgyűjtése, lényeredéke, fürtjei kiegyenlítettebb méretűek. Bora fajtajelleges, finom hársmez illatú és zamatú.

K. 9 - Fűri József szelektálta Kecskeméten a

Mathiász János által kiemelt klónanyagból. Szárazságtűrése, a lényeredék-aránya kiemelkedő. Hosszú, hengeres fürt jellemzi, jól termékenyül, a madárkasság ritka. Az alapfajta-hoz képest kiemelkedik rügytermékenysége, termésnyisége, fürt- és bogyótömege, a termés cukor- és savtartalma. Bora illatgazdag, finom savú.

P.41 - Németh Márton szelektálta a Nemes Hárslevelűből Pécssett. Hosszú, vállas fürtű, a későbbi tapasztalatok alapján gyakori lehet a fecskefarkúság, nagy termőképességű klón. Bőséges fürthozamú, jó termékenyülő. Bőven terem. Bora illatban gazdag, jellegzetes Hárslevelű bor.

T.1007 - Tömöttebb fürt, jó cukorgyűjtő képesség és aszúsodás jellemzi. A fecskefarkúság ritka, a fürt virágzása egyenletes lefutású. Bőtermő.

Kutatásunkban különböző hárslevelűklónok termesztési értékének összehasonlítását tűztük ki célul.

ANYAG ÉS MÓDSZER

A vizsgálatok helyszíne a Tokaji Kutatóintézet Fajtagyűjteménye (Tarcal, Murat-völgy), ahol a fenti klónjelöltekből 10-10 tőkés parcellák állnak rendelkezésre 3 alanyon (5.C, Fercal, Ruggeri 140). A vizsgálat-hoz elsősorban az 5.C alanyra oltott tőkék szolgáltak, ahol nem állt rendelkezésre a 10 példány, egyéb alany/klón kombinációk is bevonásra kerültek. A terület dél-délnyugati kitérésű, 10 fokos lejtőszögű, talaja löszön kialakult földes kopár (löszkopár), tengerszint feletti magassága 130 méter. A 2013-ban telepített ültetvény térállása 2,4 x 0,8 méter.

A vegetációs periódus során regisztráltuk a virágzás fenofázisát a különböző klónjelöltek esetében a BBCH-skála alapján, minden tőke középső termőalapján, a legelső világos rügy, illetve fürt esetében. A 2018-as igen korai virágzás miatt a legtöbb tőkénél már csak a kötődés utáni állapotban tudtuk felmérni a tőkéket. Az első csonkázást megelőző hónaljajtás-felvételezés során a 20 cm-nél hosszabb, intenzív növekedésben lévő hónaljajtások számát jegyeztük fel minden tőkénél, mellyel jól jellemezhető a tőke növekedési erélye. A kísérleti szüret alkalmával tőkénként mértük a termés mennyiségét, klónonként 10 átlagos fürt tömegét, valamint 30 bogyó összsúlyát. A kipréselt mustból analitikai vizsgálatot végeztünk, il-

letve mikrovinifikáció során bort készítettünk. A bor analitikai vizsgálatát borbírálat egészítette ki.

EREDMÉNYEK

A felvételezésekből látható, hogy csupán a T.607-es klón mutatott némi lemaradást a virágzás-kötődés stádiumában, illetve a tőkék közötti szórás is ebben az esetben a legnagyobb (1.táblázat). Az intenzíven növekedő hónaljajtások száma a T.607-es klón esetében volt a legalacsonyabb (átlagosan 0,4/tőke), míg a T.114-es esetében ennek többszöröse (1,8/tőke). A tőkék között minden klón esetében magas volt a szórás (átlagosan 1,11) a hónaljajtás-felvételezés során.

1.táblázat A felvételezések eredményei

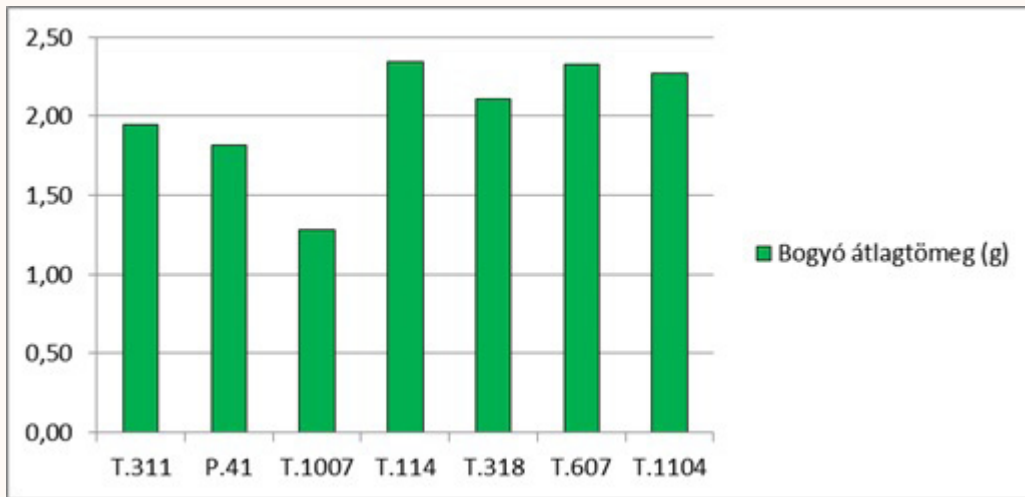
		T.311	P.41	T.1007	T.114	T.318	T.607	T.1104	Összes klón átlaga
2018.05.28-án mért BBCH érték	Átlag	72,4	72,5	72,1	72,1	72,7	70,7	72,1	72,1
	Szórás	0,70	0,53	1,60	1,60	0,48	2,63	1,29	1,26
Hónaljajtás-képzés erőssége (db/tőke)	Átlag	1,1	1,5	1,5	1,8	1,1	0,4	1,5	1,27
	Szórás	0,88	1,27	1,72	1,23	1,29	0,70	0,71	1,11

A szélsőségesen száraz évjáratban igen nagy eltérés adódott a termésmennyiségben a klónok között (2.táblázat). A legkevesebb termést a T.311-es és a T.318-as klón esetében szüreteltük (kb. 0,5 kg/tőke), míg a T.114 és a P.41 másfél-két kilogrammot is termelt tőkénként. Ennek megfelelően egy hektárra vetítve is igen nagy eltéréseket tapasztalunk (2373-10531 kg/ha). A fürtátlagtömeg 182

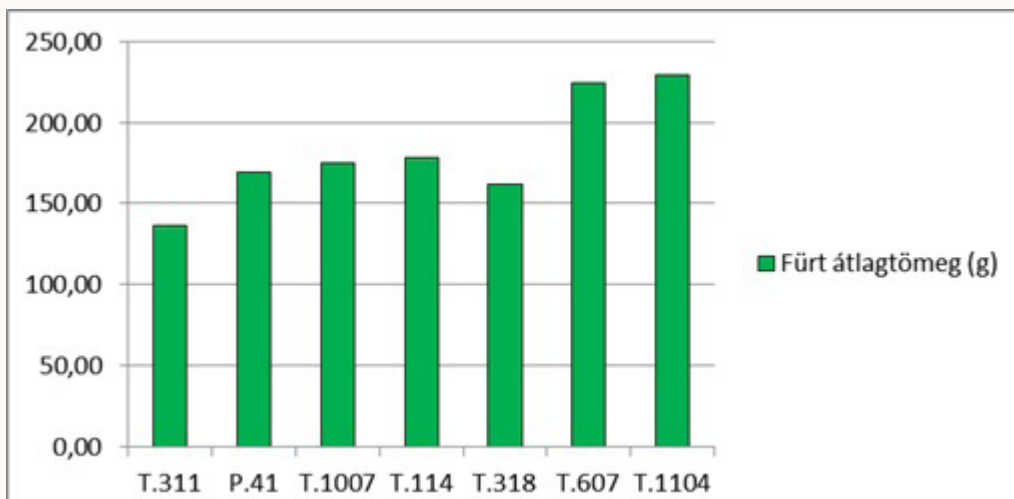
grammnak adódott, legkisebb a T.311 (136,5 g), legnagyobb a T.1104 (229,4 g) és a T.607 (224,1 g) esetében. A legkiegyenlítettebb fürtméretet a T.311 esetében tapasztaltuk. A bogyóátlagtömeg 2,01 g/bogyó, legkisebb a bogyóátlaga a T.1007-nek (1,28 g), a legnagyobb a T.114-nek (2,34 g) (1-2.ábra). A száraz nyár, illetve a korai szüreti időpont (08.28) miatt rothadást egyáltalán nem tapasztaltunk.

2. táblázat. A Hárslevelű klónok szüreti eredményei

		T.311	P.41	T.1007	T.114	T.318	T.607	T.1104	Összes klón átlaga
Termésmennyiség (kg/tőke)	Átlag	0,46	2,02	1,10	1,64	0,54	0,76	1,09	1,09
	Szórás	0,26	0,57	0,60	0,71	0,36	0,53	0,56	0,51
Termésmennyiség (kg/m ²)	Átlag	2373	10531	5717	8562	2812	3937	5656	5655
Fürt átlagtömeg (g)	Átlag	136,53	169,45	174,84	178,11	161,67	224,13	229,42	182,02
	Szórás	45,19	48,96	51,94	59,32	63,00	76,68	50,14	56,46
Bogyó átlagtömeg (g)		1,95	1,81	1,28	2,34	2,11	2,32	2,27	2,01

1.ábra Bogyó átlagtömegek a különböző klónok esetében

2.ábra Fürt átlagtömegek a különböző klónok esetében

T.1104

T.1107

T.607

T. 318

T. 311

T. 114

P. 41

3.ábra Különböző Hárslevelű klónok jellemző fürtjei

Az augusztus végi szüret ellenére a mustok cukortartalma 244-273 g/l között mozgott (3.táblázat). A legmagasabb, így még ideálisnak nevezhető 7,2 g/l titrálható savtartalommal

szüretelt T.318-as klón az erjedés után egyedülként savcsökkenést mutatott, végül az egyik legalacsonyabb értékkel rendelkezett (5,63 g/l).

3.táblázat A must- és boranalízis eredményei

Klón	Mustanalízis			Boranalízis			
	Cukor (g/l)	Sav (g/l)	pH (g/l)	Alkohol v/v%	Cukor (g/l)	Sav (g/l)	pH (g/l)
T.114	266,50	4,50	3,43	16,26	3,10	6,31	3,32
T.1104	273,50	6,70	3,46	16,58	26,20	6,96	3,32
P.41	254,00	4,43	3,70	15,54	1,60	5,44	3,50
T.311	276,00	4,69	3,56	16,64	2,40	6,24	3,34
T.607	247,50	4,49	3,52	15,25	9,90	6,45	3,32
T.318	261,50	7,20	3,64	15,39	1,80	5,63	3,53
T.1007	266,50	6,92	3,32	14,73	28,30	8,08	3,09

A borok analitikai vizsgálatát borbírálattal egészítettük ki (4.táblázat). Az erjedés leállását követően az egyszer fejtett és kénezett tételt 8 tagú bizottság értékelte. Az átlagosan 78-80 közötti összpontszámok közül kiemelkedik

a T.318-as klónból készült tétel, 88 ponttal. A bírálók elsősorban kerekességét, fajtajellegét, intenzív illatát és zamatát emelték ki értékeiként. Megjegyzendő, hogy ez a klón volt jellemezhető az egyik legalacsonyabb hozammal (0,36 kg/tőke).

4. táblázat. A borbírálat eredményei

Tétel:		T.311	P.41	T.1007	T.114	T.318	T.607	T.1104
Megjelenés	Tisztaság	4,4	4,3	4,1	4,3	4,3	4,1	4,1
	Szín	9,3	9,0	8,3	9,0	8,8	9,0	8,8
Illat	Intenzitás	6,4	6,6	6,8	6,5	7,6	6,5	6,9
	Fajtajelleg	4,0	4,4	4,1	4,1	4,8	4,4	4,3
	Minőség	12,3	13,0	12,5	12,0	14,5	12,5	12,5
Zamat	Intenzitás	6,5	5,9	6,8	6,1	7,5	6,8	6,9
	Fajtajelleg	3,9	4,1	4,0	4,0	4,6	4,3	4,5
	Minőség	16,8	16,0	16,8	15,6	19,0	16,4	16,4
	Hosszúság	6,5	6,3	6,1	6,3	7,0	6,3	6,5
Összbenyomás		9,3	9,4	9,4	8,9	10,0	9,6	9,1
Összesen		79,1	78,9	78,8	76,8	88,0	79,8	79,9

Intézetünkben 17 éven keresztül vizsgálták magas kordon művelésmódon a különböző Hárslevelű klónok jellemzőit, melyet összehasonlítottunk a 2018-as mérésekkel (5.táblázat). Az eltérő művelésmódnak és terhelésnek, illetve a 2018-as év sajátos

ságainak köszönhetően az értékek, illetve a klónok közötti sorrend igen eltérő a két adatsorban, a 17 év átlagában legnagyobb hozamú T.311-es klón 2018-ban a legkevesebb terméssel jellemezhető.

5.táblázat A 17 éves adatsor, illetve a 2018-as mérések összehasonlítása

Klón		T.311	T.1007	T.114	T.318	T.1104
Termésmennyiség (kg/tőke)	17 éves adatsor	1,42	1,16	1,29	1,04	1,24
	2018	0,46	1,10	1,64	0,54	1,09
Must cukortartalma (g/l)	17 éves adatsor	207,1	218,6	199,5	202	228,9
	2018	276	266,5	266,5	261,5	273,5
Must savtartalma (g/l)	17 éves adatsor	13,3	12,8	13,1	13,4	13,6
	2018	4,69	6,92	4,5	7,2	6,7

ÖSSZEFOGLALÁS

A szélsőségesen száraz 2018-as évjáratban vizsgáltuk a vízhiányra érzékeny Hárslevelű fajta klónjainak teljesítményét. A különböző klónok esetében nagy különbségeket figyeltünk meg a hónaljhatások számában, a termésmennyiségben, illetve a fürt- és bogyóméretben. Az igen magas mustfokkal

és alacsony savtartalommal szüretelt termésből készült borok közül a T.318-as klón emelkedett ki a borbírálat során, azonban hozama az egyik legalacsonyabb. Az évjárat hatások, főként ilyen szélsőséges esetben, nagymértékben elfedhetik a genetikai eredetű különbségeket, ezért a klónok objektívabb értékeléséhez további vizsgálati évek szükségesek.

IRODALOM:

- Anonym. 1999. Fókuszban a Hárslevelű. Borászati Füzetek, 11/5: 3-11.
- Bél M. 1730. A Tokaji szőlőművelés és a tokaji bor. In: Wellmann I. (szerk.) 1984: Magyarország népének élete 1730 táján. Gondolat, Budapest. 388-412.
- Éles S.-né 2011. Furmint és hárslevelű klónozás a Tokaji borvidéken. Szőlő-levél, 1/3: 4-5
- Gál L., Varsányi L., Nagy Sz., Kiss P. 2004. Hárslevelű klónok és klónjelöltek vizsgálata 2003-2004. (előadás). Hárslevelű ünnepe, Aldebrő, 2005.02.19.
- Németh M. 1967. Ampelográfiai album. Termesztett borszőlőfajták I. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 235pp.
- Robinson J., Harding J., Vouillamoz J. 2012. Wine Grapes. Penguin books, London, 1242 pp.
- Szatmári Á. 2002. A Hárslevelű fajta termesztése Tokaj-Hegyalján (szakdolgozat). Nyíregyházi Főiskola. 47pp. www.reterurale.it/downloads/B BCH_engl_2001.pdf
- NÉBIH - Nemzeti fajtajegyzék 2018.

IMPRESSZUM

Kiadja: Tokaji Kutatóintézet Szőlészeti és Borászati Kutató Nonprofit Kft.

Elérhetőség: 3915 Tarczal, Könyves Kálmán út 54., Pf. 8.

Telefon/fax: 06 47 380148

Felelős szerkesztő: Dr. Bihari Zoltán

Szerkesztő: Tudós Erika

Amennyiben nem szeretné többet kapni a hírlevelet, vagy éppen ellenkezőleg, mások számára is elérhetővé szeretné tenni, akkor írjon egy levelet a következő címre:

info@tarcalkutato.hu

Mindenkit biztatunk arra, hogy ha olyan információja, híre van, amit szeretne közhírré tenni, küldje be hozzánk és a hírlevélben megjelentetjük.

TOKAJI KUTATÓINTÉZET